

ИНТЕРВЈУ: ОТФРИД ХЕФЕ, немачки филозоф

Најтеже је стећи врлину спокојности

Политичару је потребна памет, обогаћена широким погледом. Дobar политичар уједно је честит, смео и паметан

Отфрид Хефе (1943) је један од најистакнутијих европских и светских практичних филозофа. Предаје филозофију на Универзитету у Тибингену. Био је професор на Универзитету у Дуизбургу и Фрајбургу, те директор Међународног института за социјалну филозофију и етику у Фрајбургу. Такође, био је гостујући професор на Универзитету Колумбија. Члан је Хајделбершке академије наука и почасни доктор Универзитета у Београду. Аутор је бројних књига о етици, филозофији права, државе и привреде. Његова књига „Правда. Филозофски увод” преведена је на десет језика.

На српски језик преведене су му две књиге: „Правда. Филозофски увод” и „Умијеће живљења и морал” (Академска књига, Нови Сад).

По позиву Академске књиге и Огранка САНУ у Новом Саду, овај немачки филозоф ће одржати предавање данас у 19 часова у Огранку САНУ у Новом Саду („Дали је демократија спремна за будућност”) а сутра у 12 часова у Институту за филозофију и друштвену теорију у Београду („О гаранцији вечног мира. Размишљања о Канту”).

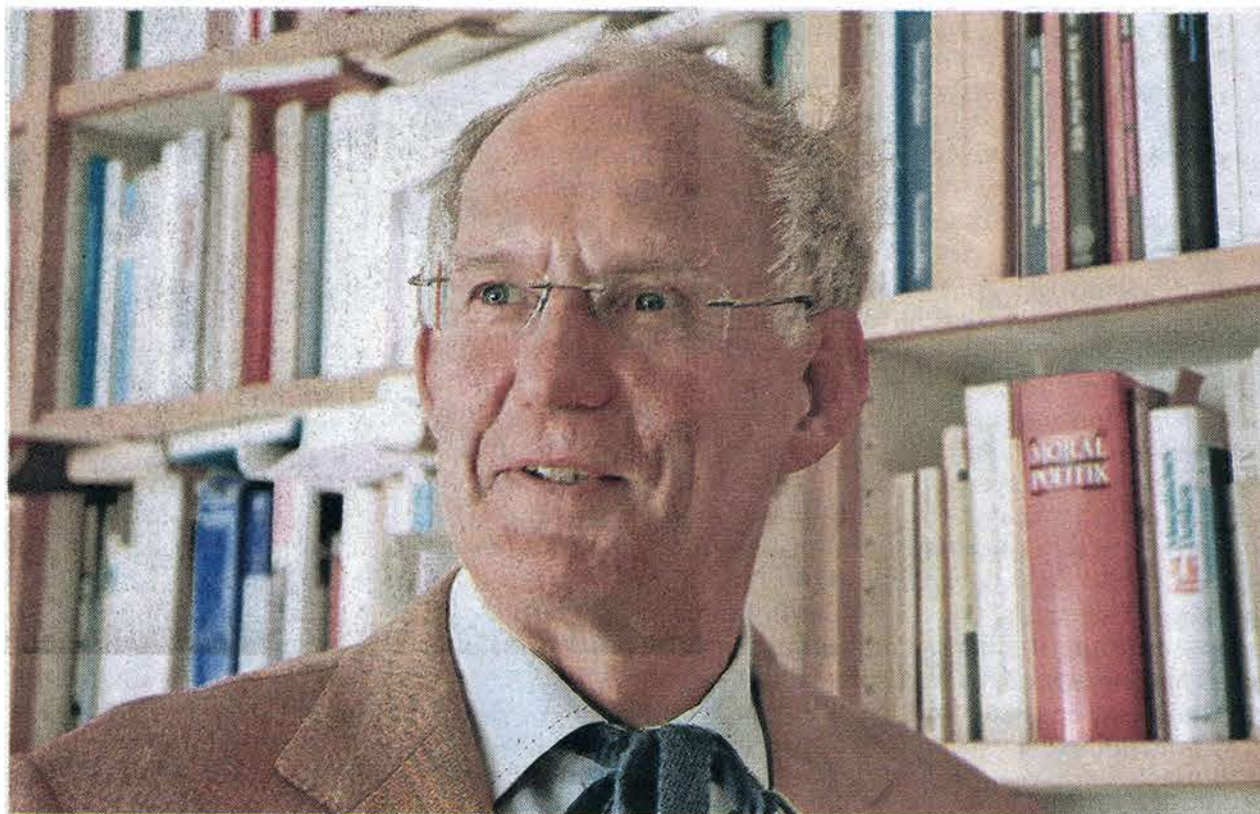

Фото Академска књига Нови Сад

ви, онда се њима због позитивне вредности даје назив „врлине”. Према етици врлина потребно је да се стекну животни ставови као што су разборитост, храброст односно неустрашивост, великодушност и правичност као и памет у виду моралне моћи суђења и да се живи у складу са њима.

Ви се такође интензивно бавите питањима политичке филозофије. Дали би и данашњи политичари могли научити нешто од филозофски промишљеног умећа живљења? Или оно противречи њиховој делатности?

Ни у ком случају политика не противречи филозофском умећу живљења. Оно је неопходно већ за лични живот, рецимо за живот са сопственом фамилијом, својим пријатељима и за однос према самоме себи. С друге стране, ни политичар не тражи искључиво моћ и углед, него и самопоштовање, а о његовим начелима, која обећавају успех, он може нешто научити у филозофском умећу живљења. Наравно, он већ доста тога може научити и од претфилозофске моралне свести.

У склопу рехабилитације филозофије умећа живљења поново је у жижу етичког интересовања доспео појам врлине. У којој мери тај појам може бити од значаја у времену у којем се баш не цени понашање у духу врлина?

Нема сумње да постоји доста људи који не живе баш у складу са врлинама, а још мање тако да би били узор другима. Без обзира на све уважавање са којим приступамо успешним људима, на пример великим музичарима и уметницима, сјајним научницима, предузетницима и спортистима, чак и банкарима – ми од њих очекујемо да се не служе недопуштеним средствима и стратегијама. Научници који фалсификују податке или који бивају окривљени због плагијата, губе углед и достојанство; спортисти који узимају недозвољена средства за повишење телесне форме бивају суспендовани; предузетници који варају бивају кажњени у правној држави. Укратко: већ због дуготрајног интереса за сопственом добробити исплати се практиковање барем оних врлина којима се могу избећи овакви видови погрешног понашања и живот у складу са њима.

У вашој књизи „Умеће живљења и морал или усрећује ли врлина?” на једном месту сте написали да је врлина оно најбоље што је до-

ступно једном човеку ако би хтео да води успешан живот – али да она сама није довољна за то. Како то ваља разумети?

Постоје удари судбине као што су смрт животног партнера или детета или тешка несрећа или пак дијагноза неизлечиве болести, неверност брачног партнера или издаја пријатеља, који могу тако да уздрмају сопствени живот да се тешко може остати срећан. Но, на нашу срећу, такви мучни удари судбине се не дешавају тако често, тако да су животу који остане поштеђен од њих потребне врлине. Али ни приликом оних удара судбине врлине не морају оставити људе на цедилу. Овде своју јачину показује једна од оних врлина коју је најтеже стећи – врлина спокојности.

Коју врлину би требало да поседује политичар? А која врлина је „најполитичнија”?

Као прво, политичара би требало да одликује обухватна честитост (правичност). Поседујући њу, он је имун на опасност од корупције и непотизма као привилеговања рођака и личних (partiјских) пријатеља. Како би политичар био добар, врле природе, он мора поседовати сензибилност за интерес свог народа и за невоље које погађају народ, повезано са смелошћу да, уколико је то неопходно, да неповољну дијагнозу и предложи непопуларне терапеутске мере, дакле да и у мучним ситуацијама и условима отпора своју дужност врши без икакве бојазни. Њему је потребна свест о одговорности са којом непрестано тежи да очува добробит своје заједнице, а ако се то не може избећи чак и на сопствену штету. Напоследку, потребна је и памет, обогаћена широким погледом. По мом мишљењу, ниједна од ових врлина не може појединачно да претендује на суперлатив „најполитичнија”. Јер ниједна од њих се не може изоставити; добар политичар је уједно честит, смео и паметан.

Дали сте сами нашли срећу у свом животу? У којој мери вам је филозофија била од помоћи у потрази за срећом?

Занста сам имао срећу да у свом животу искусим пуно срећних тренутака. А у то спада и искуство које сам у добром делу свог живота стекао у самој делатности филозофирања и у настави филозофије.

Дамир Смиљанић

(аутор је професор Филозофског факултета у Новом Саду)